

Historisch Jaarboek Genootschap Oud-Westland 2024 #37

Traditiegetrouw brengt het Genootschap Oud-Westland elk jaar een bezoek aan een aansprekend en in het Westland geworteld bedrijf met een langjarige geschiedenis. In 2023 was het de beurt aan Royal Brinkman in 's-Gravenzande. Oprichter Cor Brinkman startte in 1885 met de levering van benodigdheden voor de tuinbouw. Nu, vier generaties later, is het bedrijf uitgegroeid tot een van de grootste tuinbouwtoeleveranciers ter wereld. communicatiemedewerker Petra van Marrewijk vertelde tijdens de rondleiding door het bedrijf enthousiast over de ontwikkeling van het bedrijf aan de hand van een historische tijdlijn die zij heeft opgezet. Zij is ook de auteur van het artikel in dit jaarboek over de geschiedenis van Royal Brinkman.

Bestuurslid van het genootschap Frank de Klerk heeft zich verdiept in de vraag waarom de NSB voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog in Monster een relatief grote aanhang had. Het blijkt dat ds. Peter Pop, de pro-Duitse predikant van de Grote kerk, hier een belangrijke rol in heeft gespeeld. Onder zijn invloed werd de bezetter door veel kerkleden als een wettige overheid gezien. De zoon van Pop kreeg na de oorlog gevangenisstraf opgelegd wegens zijn lidmaatschap van de Landstorm en de SS.

In samenwerking met de historische verenigingen in het Westland zijn de afgelopen jaren in het jaarboek artikelen verschenen over de eerste dorpsfoto's, de eerste ambachtshuizen en de eerste veilinggebouwen. Als vierde thema in deze reeks heeft de redactie dit jaar gekozen voor de eerste postkantoren. Voorafgegaan door een inleiding over de geschiedenis van het postwezen is voor zover beschikbaar voor elk dorp een foto opgenomen van het eerste postkantoor, voorzien van een korte toelichtende tekst.

In 1847 werd de Hollandsche Maatschappij van Landbouw opgericht. Ook andere provincies kenden dergelijke maatschappijen. Hun belangrijkste doel was het verbeteren van de positie van veehouders en landbouwers. Ze organiseerden ook tentoonstellingen, die veel publiek trokken. In 1864 en in 1903 organiseerde de afdeling Westland van de Hollandsche Maatschappij tentoonstellingen in Naaldwijk. Anneke Duyvesteijn heeft aan de hand van notulenboeken en krantenberichten uit die tijd onderzocht welke activiteiten tijdens deze tentoonstellingen werden georganiseerd en de resultaten vastgelegd in een artikel voor dit jaarboek.

Eveline van der Pool heeft een artikel geschreven over Arend Dirksz. Vos, die tijdens de Tachtigjarige Oorlog als ketter werd terechtgesteld op de executieplaats het Groene Zoodje in Den Haag. Hij was sinds 1532 priester in De Lier. Al in 1552 werden tegen hem aanklachten ingediend, omdat hij weigerde de jaarlijkse processie met het beeld van Sint Joris vanuit de Lierse kerk naar Delft door te laten gaan. Na een verblijf in Wezel, een veilige haven voor protestantse vluchtelingen, keerde Vos vlak voor de Beeldenstorm van 1566 terug naar De Lier. Hij kreeg een verbod om verder nog in De Lier te preken, nadat hij het houten beeld van Sint Joris in het vuur van zijn brouwketel had verstookt. Op 30 mei 1570 eindigde hij, na door een kerkelijke rechtbank te zijn ontwaard, op het schavot. Zijn katholieke opvolger, kapelaan Hubertus Adriaansz., onderging vier jaar later hetzelfde lot. Hij werd op de Grote Markt in Delft geëxecuteerd.

Jaap van Duijn heeft een studie gemaakt van de rechterlijke en bestuurlijke inrichting van het Westland in de Middeleeuwen. Het is een complexe materie, waarover het laatste woord nog niet is gezegd. Dat heeft vooral te maken met het feit dat de ontstaansgeschiedenis van parochies, ambachten, baljuwschappen en ook het hoogheemraadschap zo ver teruggaat. Het artikel dat hij daarover voor het jaarboek heeft geschreven werd te omvangrijk om het in één keer te plaatsen. Daarom is in deze editie van het jaarboek deel I van het artikel opgenomen, dat met name gaat over de schoutambachten.

In november 2022 is de Oud-Westlandprijs van dat jaar uitgereikt aan Ton Immerzeel. Het volledige juryverslag is echter nog niet gepubliceerd. Vandaar dat dit nu alsnog is opgenomen.

De Archeologische kroniek, opgesteld door Wil Bol, en de Bibliografie van de over het Westland uitgekomen publicaties van de hand van Blanka Vasiljević, hebben eveneens weer een plaats gekregen in het jaarboek.

Met het jaarverslag van het genootschap over 2023, opgesteld door secretaris Geert Schuurman als opvolger van Liduin Badoux-Grootscholten, wordt het jaarboek afgesloten.

Inhoudsopgave

Van de redactie		37	2024	5
Marrewijk, Petra van	Royal Brinkman Tuinbouwtoeleverancier sinds 1885	37	2024	7
Klerk, Frank de	Een pro-Duitse predikant op de kansel van de Grote kerk in Monster	37	2024	27
Redactie	De eerste postkantoren in het Westland	37	2024	49
Duyvesteijn, Anneke	De tentoonstellingen van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw te Naaldwijk in 1864 en 1903	37	2024	69
Pool, Eveline van der	Arend Dircksz. Vos Ketter, beeldenstormer en martelaar	37	2024	87
Duijn, Jaap van	Ambachten en baljuwschappen De rechterlijke en bestuurlijke inrichting van het Westland in de Middeleeuwen, Deel I De schoutambachten	37	2024	105
Vliet, Adri van	Oud-Westlandprijs 2022	37	2024	125
Bol, Wil	Archeologische kroniek van het Westland over 2023	37	2024	129
Vasiljević, Blanka	Bibliografie van het Westland over 2023	37	2024	145
Schuurman, Geert	Jaarverslag van het Genootschap Oud-Westland over 2023	37	2024	149